

elogioses, no condemnadores del personatge, sinó clarificadores. Ara que totes dues són sobre la taula, s'ofereix l'avinentesa d'aprofundir en el personatge i en tot el seu entorn. El fresc de la guerra civil catalana del segle XV és una mina per a conèixer actituds, hàbituds, inclinacions, temptacions, mètodes de treball, apassionaments, encerts i errors en la política catalana de tots els temps. Qualsevol llibre o reflexió que ho avivi és benvingut en els moments presents, on podríem haver entrat ja en un altre període de lluita per les *llibertats* catalanes, que ho serà tot menys un passeig triomfal, i per les mateixes o per raons molt semblants que no ho fou el segle XV, ni el XVII ni el XVIII.

Per ajudar en aquesta tasca, els editors han enriquit el volum amb un instrument essencial: una bibliografia a cura de Maria Àngela Vilallonga i Lluís Lucero. Dos mapes, un de la Força Vella de Girona, l'altre de tota la ciutat durant el segle XV, proporcionen al lector l'oportunitat de llegir amb precisió algunes pàgines que sense els dos mapes podrien ésser confuses. Sembla un instrumental petit, però no ho és. El primer és indispensable per a progressar; el segon també ho era, després dels treballs decisius que en matèria d'història urbana de la ciutat han aparegut els darrers decennis. En aquest sentit, els fills i nét editors continuen enfonsant la rella en el solc obert per llur pare i avi; els honora que ho facin i que ho facin bé.

Jaume de Puig i Oliver

Carme RAMIÓ COSTA, *Processus iudicii et actus procedendi in iudicio en el derecho histórico catalán*, Barcelona, PPU, 187 pp.

L'objectiu del present llibre és el d'exposar les bases del dret processal històric de Catalunya, tema, sobre el qual pocs treballs hi han estat dedicats.

L'autora, s'havia dedicat a la procuració abans d'estudiar el present tema i ara s'encara amb el tema teòric del dret processal català, continuant l'obra d'autèntics mestres com Ramon Dou Bassols, Víctor Ferro, Josep M. Font i Rius i Tomàs de Montagut.

El darrer, director del treball, avala un estudi, que ressegueix la trajectòria del tema entre els segles VII (*Liber iudiciorum*) i XVIII (llibre terç de les *Constitucions i altres drets de Catalunya* del 1704), després d'haver passat pel dret feudal, els *Usatges*, el *Ius commune*, el dret inquisitorial, el civil i l'arbitral, i el privilegi *Recognoverunt proceres*. I d'haver desgranat les idees principals de l'esmentat llibre terç, com és l'humanisme jurídic, tant en la pràctica jurídica com en l'axiologia del dret teòric. El llibre que ens ocupa ha plantejat el tema de forma general, presenta els grans trets de la recerca, els acosta al públic lector no necessàriament especialitzat i apunta la feina que encara hi ha a fer. És, doncs, una primera síntesi d'un tema que necessita un cultiu major i alhora permet d'esperar futures aportacions de l'autora. De més a més, cal saludar el to pedagògic i esquemàtic que ella li ha sabut donar, servint-se, per exemple, de quadres i esquemes, car el dret processal esdevé sovint una matèria àrdua, només a l'abast de juristes especialitzats en aquest camp. I augurem-nos que l'autora coroni prest la seva preparació amb el títol doctoral.

Rafael Ramis Barceló

Antonio PLANAS ROSSELLÓ, *La Real Audiencia de Mallorca en la época de los Austrias (1571-1715)*, Barcelona, Publicacions de la Universitat Pompeu Fabra 2010, 430 pp.

Amb aquest títol recent, l'autor continua oferint-nos el nou i novè resultat del seu treball constant sobre el mateix tema, ací concretat en la història de les antigues institucions jurídiques de l'antic Regne de Mallorca, el nom del qual era aleshores *Regnum Maioricarum et insula-*